

ZVON

LEPOSLOVEN LIST.

Leto VI.

Na Duneji 1. februarja 1880.

List 3.

Postopačeva modrovanja.

2.

lábo se tebi godi? brez dela si, tožiš, prijatelj?

Žena ti strada doma, z njo vred kopica otrók? —

In jaz, meniš, da bom miloval te? Nikakor ne, brate!

Prav se tebi godi. — da ti naravnost povem.

Kakor si sam postlal si, ležiš, ne tóži mi tórej;

Sam si stesal si križ, sam ga na rámo zadél.

Ko se predobro godi mu, na led gre plesat osliček.

Kaj te motil je vrag, da si šel ženo jemát?

Kaj te je gnalo, da vrat vteknil si v jarem zakonski,

Ki kervavo te zdaj žuli in žulil te bo!

Kaj ti bilo žené, kaj bilo otrók ti je treba,

Da ti ves dan brez mirú godejo, „krúha“! kričé!

To verjamem ti rad, da ni prijetno človeku

Gledati svoje ljudi lakot terpeti in mraz.

Saj še ris kervavi skerbi za svojo zalego,

Trudi se, strada rad sam, ko je za hrano hudó.

Ali preglavice té kaj bilo je treba ti, vprašam?

Sam ostani berač, saj je že njega preveč!

Ni li preveč že nas, ki lazimo v trudu po zemlji,

Rijemo za jedjó, kertu podobni, po tleh?

Ni že terpljenja dovolj, kaj množiš ga po nepotrebnem?

Ali skerbi te, da rod ne bi človeški pomerl?

Skerb to bogatim ljudém pustimo berači, oní naj

Ženijo in množé v svoji preširnosti se.

A siromaku je greh ženiti se, rod siromaški

Množiti, širiti gréh, — čujte moj náuk, ljudjé!

Sam naj živi siromak, berač je a vendar svobóden,

In ponosno lahkó glavo po konci derži.

Mene poglej; blagú posvetnega nimam, a vendar

Tiču pod nebom enák prosto, veselo živim.

V strahu me nima nihče; postopam in delam za silo

In slabosti, norosti svetá z jasnimi gledam očmi.

B. M.

Pervi dnevi drugega triumvirata.

(Dalje.)

Vtem je prišel Gavianus obiskat Septimija. Njiju razgovor ni dolgo trajal; obsegal je le to, kar je bilo neizogibno potrebno. Ponosni in resnobni Septimius ni mogel biti prav prijatelj temu maloserčnemu lahkoživcu. Da je šel njegovo Attilijo snubit, storil je le zavoljo Manija, katerega je zelo rad imel. Gavianus pa je tudi nekako nedoločno čutil, da je Septimijevo dejanje in nehanje bilo bolj dostojno in možato od njegovega. Zato je občevanje med tema različnima značajema kazalo neko hladno uljudnost. Ko je k Septimiju prišel hišni oskerbnik pogovoriti se za razne priprave tistega dne, poslovil se je Gavianus in skozi ozki prehod in stebrovno hodišče šel v Vitellijino sobo. „Tako bo tedaj vse v redu in današnji večer bude združil srečen par“! tako je končal svoj razgovor, ki se je tikal priprav za ženitev. „Ah, ta zakonska sreča“! odgovorila je z roko mahnavši, češ, da iz lastne izkušnje govori. Nato je Gavianus zlobno popraševal: „Ni li sreče v zakonu? Nisi li ti srečna? Nimaš li čestitega, modrega, postavnega moža“? „To je ravno““, zavpila je vsa serdita nekoliko glasneje, potem pa tiheje nadaljevala: „njegova čestitost, modrost in postavnost me bodo še umorile. Vedno ta načela spodobnosti, vedno to podučevanje, vedno ta nedosežna dostojnost v vsem. Človek je kakor v sponah! In jaz slaba ženska jih ne morem streti““. „Milujem te, Vitellia“! sočutno reče Gavianus. „Pa ko bi vsaj mogla svojo jezo enkrat nad njega spustiti; pa njegovo očitovanje, ukazovanje in prepovedanje se verši s tako uljudnostjo in dostojnostjo, da mu ne morem nikdar nič nasproti reči. In tako zapiram ves svoj serd v svoje serce, ki mi hoče počiti, dokler mi ni moči potožiti svojo žalost prijatelju, edinemu prijatelju““. Po teh besedah za roko prime blizo nje sedečega Gavianana; potem nadaljuje: „Kaj mi je bogastvo, kaj mi je življenje, če pa moram živeti v ječi, okrašeni in nališpani, pa vendar le ječi. Ti, dragi Kajus, ti si mož, kakoršni morajo biti možje, ti ljubiš življenje, prostost, ti bi svoji ženi gotovo tudi nekoliko prostosti privoščil. O, da te nisem prej poznala“! — Gavianus je z velikim zadovoljstvom gledal strastno, po svetnem veselji tako živo hrepenečo, lepo ženo. Zdaj se mu je res smililo to bitje in rodila se mu je v glavi misel, ali ne bi bilo vredno rešiti jo iz rok tega „tirana“ kakor koli, seveda brez nevarnosti zanj. „Poterpi“! tolažil jo je, „kar more prijatelj

za te storiti, bodem storil. Zdaj ko bode moja hči v vaši hiši, utegnejo se razmere premeniti.“ „Dà, dà, ne zapústi me, prijatelj!“ odgovorila je s prosečim, milim glasom in mu zopet z desnico v desnico segla. Nato se je govor zasuknil na dnevne novosti. Gavianus je omenil, kaj se po mestu govori, da kedó vé, če ne bodo proskripcije se ponovile, kakoršne so bile za Sullovih časov. V tem trenutji je zlobna misel šinila obema v glavo. „In kedó, misliš, bode smerti zapadel?“ vpraša Vitellia. „Vsi odločni republikanci“, odgovoril je Gavianus z glasom, kakor da bi se to samo po sebi razumelo. „Cicero in morilci Caesarjevi in njih prijatelji“. „To bi bilo pač strašno!“ rekla je Vitellia, obhajalo pa jo je z grozo mešano veselje, ko je pomislila, da je tudi Septimius odločen republikanec. Za koga da se je samo bala, pokazalo je njeno nadalnje vprašanje: „Kaj ne? ti nisi republikanec?“ Gavianus je bil v nekaki zadregi, ker prvič prav odločnega prepričanja nikdar imel ni, bil je zmerom za tisto stranko, katera mu je dajala več prilike življenje uživati in strastém ugajati; drugič pa ko bi je tudi imel, ne bi bil imel vselej dosti serca, očitno in možato je izreči. Zato je nekako izogibaje se rekel, da republiko mora vsak Rimljan ljubiti, da pa z morilci družiti se ni pošteno. Mordà ni hotel sè žensko o tako kočljivem predmetu se dalje razgovarjati; zato je vstal in se poslovil. Ko sta si roke podala, bil je njen pogled posebno žareč, strasten. Mendà je Gavianus bral v teh očeh skrivne želje, ki jih je bilo moči tam brati.

Skozi atrium gredoč sreča Gavianus Manija. Kakor je bil mož sladak in uljuden, objame in poljubi svojega bodočega zeta, kateremu je o tej ponarejeni prijaznosti kri vzkipela, da mu je že bila ostra beseda na jeziku; ali „najserčnejše pozdrave od Attilije“ — te besedice so hipoma potolažile njegov serd. „Drugi pot“, si je mislil Manius in po kratkem hladnem razgovoru se razideta.

* * *

Priprave za svatbo so bile doveršene. Ko je minila blizu sedma ura dneva, prikaže se Manius v novi obleki in ovenčan v atriji. Kmalu potem pride oče, izgovori, sina za desnico prijemši, nekoliko besed v srečen uspeh nameravanega zakona in potem se napotita, spremljana od Vitellije, nekoliko sorodnikov in praznično oblečenih sužnjev, iz hlše. Radovedno jih gleda množica, iz katere se slišijo srečvoščilni pozdravi znancev pa tudi šaljive in zbadljive besede neznancev. Mnogo ljudstva se napoti za svati. Todà kmalu se pozornost množice razdeli, kajti opazila je četo vojakov od velike zdru-

zene vojske triumvirov. Ponosno so korakali proti hiši konzula Pedija. Kar je bilo odrasle množice, zdaj povečem za njimi odhiti, mladina pa ostane pri svatih.

Gavianova hiša je bila vsa v zelenji, med zelenjem pa so bili pisani dragoceni perti razgerneni. Ko ženin čez prag stopi, zadoni veseli klic spremljajočih na ulici in odgovori mu glasni pozdrav v atriji zbranih sorodnikov, prijateljev in klientov Attilija Gavianu. Zraven Oktavije, ki je bila svoji mladi prijateljici „pronuba“ (teta), stala je Attilia. Lasje so ji bili v šestere kite spleteni in venčani z vencem, kateremu je morala sama rož in mirtovih vejčic natergati v cvetličnjaku. Pa vsega tega je bilo prav malo videti izpod rudečerumenega zagrinjala, ki je glavo pokrivalo in doli do kolen segajoč obdajalo njeno vitko telo oblečeno v snežnobelo tuniko, izpod katere so se le malo videli rumeni čevljički. Od bele tunike se je kakor ogenj odlikoval zavozlani, rudečerumeni pas, okoli vratu pa se je svetila zlata verižica z majhnimi zvončki. Attilia ni sramežljivo pobesila svojih černih oči, kakor je nevestam navada, ampak povzdignila jih je k vstopivšemu ženinu in mu zaupno podala roko. Ko je bil pristopil hišni gospodar z vedeževalcem in izrekel, da so znamenja v drobu že v jutro zaklanega jagnjeta kazala naklonjenost bogov k tej ženitvi — kako bi pa tudi mogli sovražni biti taki dvojici! — in ko je bila ženitovanjska pogodba sklenena, prijela je Oktavia ženina in nevesto za desnici in ju združivši položila je lahko svoji roki jima na rame in govorila navadne blagoslavljajoče besede ter naposled solznih oči na pol tiho pristavila: „Bodita srečna!“ Predno je bilo vse to končano, je Vitellia dobro opazila, kako je eden sužnjev Gavianu nekaj na uho rekel izročivši mu pisemce, kako je Gavianus stopil v bližnjo sobico in potem ves zbežan nazaj prišel, da je bil pri naslednji daritvi, katero je moral kot hišni oče opraviti, ves razmišljen. Vitellia je težko pričakala trenotek, da so po končani daritvi navzočni novozdruženima svoj „feliciter“ (na dobro srečo!) zaklicali. Kakor hitro se je družba podala v zadnji del hiše, našla je priliko stopiti za Gavianom v sobico in ga zaradi pisemca poprašati. Bila je šala ali nekega prijatelja ali pa kakega gospodiča, ki Maniju ni privoščil lepe Attilije, da mu je brezimno pismo poslal, v katerem mu vse gorjé obeta, da se v tem času z republikanci združuje. Vitellia je precej spoznala, da je kaj takega; todà Gavianus je bil nejevoljen in večkrat se je po čelu udaril in rekel: „To bi bil moral prej premisliti“. Kajti bal se je, da bode vsled te ženitve izgubil prijateljstvo triumvirske stranke.

Ko se je družba nahodila po stebrovnatih hodiščih in nagledala imenitnosti Gavianove hiše, podala se je v veliko dvorano na zadnjem konci hiše. Ta je bila vsa opletena in okrašena in dasi je bil zunaj še dan, z mnogimi na kandelabrih visečimi ali stoječimi svetilnicami razsvetljena; kajti dvorana ni imela oken; vso svetlobo je dobivala skozi široka vrata, za katerimi je zdaj odgernena visela težka zavesa. Sredi dvorane ste stali dve cedrovi mizi vsaka posebej. Vsako so obdajala od treh strani nizka ležišča z blazinami rudeče pregernenimi, vsako ležišče za tri osebe. Ob stenah pa ste stali dve manjši marmorni mizici z dragoceno posodo. Na stene, ki so bile po ploščnatih stebrih razdeljene, bili so z živimi barvami naslikani prizori iz mythologije, tlak iz vložnih kamenčkov pa je bil podoben pisanemu pertu, v katerega so razne cvetice in živali vvezene.

Ko je po obilnem in izbranem ukusnem obedu prišlo napivanje na versto, praznil je Gavianus pridno čaše, hoteč nevoljo svojo in skerb utopiti v ognjeni kapljici Falernski. Ko je bil obed končan, bil je zunaj že Rim v mrak zagernen. Zdaj se je bilo nevesti treba ločiti od očetove hiše. Še enkrat je šla tja v kapelico, kjer je pred hišnimi bogovi Lari viselo nekaj punčic, ki jih je dolgo že nerabljene hranila in prej ta dan po šegi darovala Larom. S tožnomilim pogledom je vzela slovo od teh znamenj srečne mladosti. Ko se je družba že za odhod uredila, zahtevala je šega, da je nevesta izbežala materi v naročje in se le siloma dala ženinu odtergati od nje; ali ni je bilo, davno je že dobra mati počivala zunaj mesta ob Appijevi cesti pod krasnim spomenikom. Perve solze so se ji danes v tem trenutji polile po belem lici. Oktavia jo je pogledala, razumela te solze in jo pritisnila na svoje ljubeče serce. Iz njenega naročja jo je ženin rahlo odpeljal v versto svatov. Ko se vrata odpró, zadoni živahen pozdrav tukaj zbrane, čakajoče množice, ki radovoljno prostor napravi svatom. Naprej gredo baklonosci s prižganimi baklami, za njimi pa nekoliko godcev na piščali piskajočih. Pred nevesto koraka zal mladenič z globoko baklo, njo pa vodita za roko dva druga zala mladeniča; dva mlada sužnja nosita za njo povosmo in vretence, znamenji ženske delavnosti, za njima pa gre ženin med vpijočo in okoli verste gnjetečo se mladino orehe in droben denar metaje. Za ženinom se versté ostali svatje ter od piskačev spremljano ženitveno pesem glasno pojejo, da nje refrain: Talassio! talassio! veselo odmeva po ozkih ulicah. Večji del spremlja-joče množice še opazil ni vojaškega kerdela, ki je skoro mimo svatov

stopalo proti Sveti cesti. Ko svatje pred vrata Septimijeve hiše pridejo, poda ena izmed sužnjic v lični posodici olja nevesti, katera z njim podboje lahko namaže in je ovije z volnjenimi trakovi. Nato jo dve spremljevalki primete in jo vzdignete čez prag, da ji ne bi katera nožica pri prvem koraku čezenj v zlo znamenje se vanj zadela. V novi domačiji jo „pronuba“, s čisto studenčnico pokropi. Nevesta potem izmoli molitev hišnim bogovom in z glogovo baklo zaneti ogenj na hišnem ognjišču. V atriji za nekoliko trenutij popolna tihota obvlada. V tem tudi šum pred vrati zbrane množice kar nagloma preneha. Sliši se le moški glas, ki nekaj razvneto pripoveduje, potem se zasliši šum in ropot raztekajoče se množice. V atrium pa pridere vratar ves blede in sveto tišino preterga s strašnimi besedami: „Vojaki po mestu državljanje morijo! Proskripcije so se začele!“ Molk, obledevanje, medsebojno pogledavanje; tu in tam ženski vsklik. Vitellia je sem in tja letala in se zmerom bližala Gavianu, kakor da bi mu imela kaj povedati. Ta pa je bil najbolj miren in je zastoj si prizadeval skriti izraz veselja, ki mu je na obraz uhajal, ker mu je moč popitega vina jemala zmožnost zatajevati se.

M. Pieteršnik.

(Dalje prih.)

Najdeno pismo.

I.

Najzadnja hiša v vasi M. blizo velike ceste bila je Štefétova kovačnica. Majhena je bila ta hiša; a prostorna dovolj. Spredaj na cesto bila so velika zakajena vrata vedno široko odprta, da je vsak, ki je šel po cesti, lahko videl ogenj, star zakerpan meh in razna orodja; zadaj pa je bila prijazna sobica z lepim razgledom po žitnem polji in z vhodom na vert, kjer se je ovijal fižol po dolgih, tenkih palicah. Pri zidu pa je slonela vinska terta in njene veje ovijale so se okolo železne mreže, ki je varovala malo okno.

V tej kovačnici živel je star mož, Stefe, in koval ves božji dan; sosebno popoldne proti peti uri udrihal je silovito s težkim kladivom, da so žareče iskre letele na cesto, in komaj pričakoval rešilnega klica svoje stare Jere, vabeče ga na latvico kislega mleka in črni domači kruh.

Štefeta ni bilo treba dolgo klicati, vergel je težko kladivo na klop, obrisal si potno čelo, odvezal usnjati predpasnik in odložil malo svojo pipico, katero je navadno ves dan tiščal mej zobmi. Potem je stopil počasi v sobo, prekrižal se pobožno z debelim črnim palcem desnice, rekel „Bog bodi zahvaljen“, sedel široko k červivi mizi in zasadil leseno žlico v belo jedilo, da je bilo veselje. In takrat se mu je odvezal tudi jezik in govoril je rad in veliko, ko je po dnevi navadno molčal. Umna Jera pa je vedela dobro, da je njen mož pri polni latvici najboljše volje in izprožila je najvažnejše misli, sosebno pa želje in prošnje v tem prevažnem času in Štefe je ni samo rad poslušal, ampak tudi mnogo je priterdil in sklenil po navetu svoje „stare“.

Pridno zajema kovač tudi danes in odgovarja svojej ženi nekako težko, kajti vselej, kadar hoče govoriti, ovira ga nov kos kruha v ustih.

Jera pa sedi pri malem oknu in šiva; zraven pa pripoveduje, kaj ji je povedala sinoči novega Meta, grajska dekla, zabičujoč mu, da ne sme nobenemu povedati skrivnosti.

Meta in Jera bili sti prijateljici že od nekedaj in marsikatera novica iz grada prišla je po tej poti v Štefeto kovačnico.

In kadar sta bila Štefe in žena njegova v denarni zadregi, pomagala je Meta in vedno sama dostavljala: „bodeta že vernila v jeseni, ali kadar je“! A tistega časa le ni bilo; dolg pa se je množil in množil.

„Kaj misliš, Štefe, kedó hodi za grajsko grofico Antonijo? O moj Bog, če zve grof, njen oče! Ta bi mu že posvetil“! govori Jera skrivnostno, odloži delo in pogleda Štefeta, ki pridno požira zadnje kosove.

„Kedó? — kaj meni mar! Jaz bi komaj verjel, da si upa kedó —“

„Postarjev Janez! — Lep človek, uči se na Dunaji medicine — res lep človek, sosebno kadar se mu sveti sablja na strani. A grof ne bo privolil nikedar in ga vzela za zeta. Meni se skoro smili grofica, ki ga ima zelo rada“!

„Kaj smili! Malo joka bo, družega nič in čez nekaj let bodeta vedela komaj, da sta se poznala kedaj. Le meni verjemi, Jera! kakor prišlo, tako prešlo“! modruje Štefe.

„Ej, ne bo prešlo tako hitro ne — kakor ti misliš. Glej, sestra grofova, pokojna Emilija se je tudi zagledala v tistega slikarja, učitelja grofice Antonije. Lepa je bila Emilija in tako dobra in pri-

jazna, in ko smo pléle na polji v največi vročini, prišla je s knjigo in solnčnikom v roki mimo nas in govorila z nami včasih celo uro. Sedla je potem v senco, odložila svoj slamniki in čitala iz knjige, da se je zmračilo. In ko je odšel učitelj grofice Antonije in ga ni bilo več, zbolela je in nikoli več ni ozdravela. Zmešalo se ji je bilo in nobeno zdravilo ni ji več pomagalo. Neko jutro skočila je s pervega nadstropja v dvor in kmalo potem umerla^c.

„Pojdi, pojdi — in verjemi vse! Ljudje le tako govoré, ker ne vedó drugzega. Jaz pa ne verujem tega! — Le čakaj, in videla bodeš, da se grofica in Janez gotovo pozabita, če je sploh res, da se imata rada^c“, reče Štefe, vstane počasi, natlači si svojo pipico, ki je ležala na mizi pri kozarci vode, prižge klinček, potegne dvakrat krepko in nadaljuje: „Podboju iz Peči se je sterlo kolo, ko je vozil les iz Kožljeka in mislim, da ga je že popravil naš kolar. Grem pogledat, če je popravljeno in ga prinesem sè seboj^c“.

Potem sname z lesene kljuge svoj klobuk, pokrije se in otide počasi.

Jera pa pospravi z mize in dene kruh v miznico, da se ne bodo pasle sitne muhe po njem in premišljuje, da če je vse tako, kakor pravi Meta, ki skrivaj nosi zaljubljena pisma grofici in Janezu, ne bo tako hitro prešlo, kakor misli njen mož.

„Bog daj, da bi se izteklo dobro in da bi bili vsi srečni^c! konča svoje premišljevanje in vzame zopet prejšnje šivanje v roko.

Ko Štefe zavije z velike ceste na stransko bližnico, ki derži mimo grajskega gozda in potem mimo gradu, zagleda blizu steze v travi nekaj belega — pismo je bilo!

Postoji malo in pogleda Stricovega Jurčka, ki se mu približa. Bosonogi Jurček je pasel in na glavi je imel raztergan slamniki, ne daleč od njega pa so se pasle Poštarjeve lepo rejene krave. Jurček je bil pameten in tih deček, ni se rad družil z drugimi vaškimi debeloglavci, ki so hodili skupaj nastavljat tičem ali se pa zvečer kopat v Mali potok. Zaradi tega mu pa tudi niso bili sosebeno prijatelji. A on je bil ponizen in ko so mu nagajali in mu zabavljali, gledal jih je samo ali pa jim odgovoril katero „moško^c“, da so se mu smijali prav neumno. Njega pa to ni jezilo.

„No, Jurček, kedó je pa izgubil to-le pismo? — Ti, ki morda že pol dneva tu pri plotu sloniš, bodeš gotovo vedel^c? vpraša Štefe, pobere zapečaten list in ga obrača sè svojimi črnimi persti.

„Izgubil^c?“ ponavlja Jurček, stopi bliže in pogleda pismo, ki nima nobenega naslova, samo grajski gerb se sveti na njem. „Skoro

gotovo naš Janez, ki je šel popoldné tod mimo, družega nisem videl“!

„A ta! — Glejte si no — vendar je le res, kar pravi Jera“! reče Štefe.

„Pa grajska Antonija je šla tudi z njim in ko sta prišla na cesto, pogledala sta najpreje mene, potem pa eden družega in ločila se. Ona je šla nazaj proti gradu, on pa domóv“.

Ko tako stojita Štefe in Jurček pri plotu, ki je mejil Poštarjev in grajski travnik, skoči iz gozda veliki grajski pes. Kmaló za njim stopi tudi Loški grof iz gošče in se približa Štefetu. Kovač se odkrije in boječe pozdravi grofa. Ta prijazno prikima in zakliče pesu, ki stoji sredi travnika blizu Poštarjevih krav in od daleč ogleduje svojega resnega gospodarja.

„Torpedo, sem“! kliče grof.

In Torpedo stisne rep mej noge, približa se, malo postoji, in se zopet približa in prišedši na stezo sede in gleda z bistrim svojim očesom zdaj grofa, zdaj Štefeta in Jurčka, ki sloni ob plotu.

„Priden, Torpedo, priden“! pohvali ga grof in ga pogladi po lepem vratu.

„Umna in lepa žival“! pristavi boječe Štefe, ki še vedno stoji in derži najdeno pismo v roki, pa tako nesrečno, da grof zagleda svoj gerb na njem.

„Kaj imate to“? vpraša grof in prime list — „moj gerb“!

„To-le sem našel ravno sedaj, in kakor mi pravi Jurček, izgubila ga je gotovo grofica, ko...“

„Moja hči“? vpraša grof stermé, razpečati in bere.

Štefe pa, ko vidi, da grofu ni sosebno všeč vsebina najdenega pisma, pokrije se in otide molčé. Ko pa se skrije za gozd, postoji nekoliko, udari se s pestjo ob čelo in mermra:

„Neumnost! — Nisem mogel berž skriti pisma“?

Zvečer istega dne pa naznani grof svoji hčeri, grofici Antoniji, ki je slikala grad in njegovo okolico na platno — da bode jutri popoldne odpotovala sè svojo staro družico v Italijo k teti in materi svoji.

Odpotovanje v Italijo bilo je sicer že odločeno — a ne že za jutri. Prej je hotela se naslikati grad in s tem darilom svoje umetnosti razveseliti teto, katere že ni videla dolgo. Grof ji ni povedal, zakaj on hoče, da ona že jutri odpotuje in ko se je izgovarjala, da še ni izdelana slika, ni pomagalo nič. Zato je ostala še doma, ko je pred tednom odpotovala njena mama k teti. Povedal ji je

sicer, da uzroke pozneje zvê, ko pride k teti; a zvedela jih je še tisti večer. Meta, njena skrivna pomočnica povê ji vse; da je grof izgubljeno pismo od kovača dobil in da ji je vse povedal Stricov Jurček, ko je gnal krave domóv.

Oditi in tako hitro, še posloviti se ne od njega, ki ga tako ljubi! Napiše listek in ga dá Meti, naj ga takoj, še nocoj nese skrivaj Poštajervemu Janezu — listek poln priseg, poln poljubov v slovo!

Potem pa se nasloni nad njegovo podobo, gleda jo dolgo sê solznim očesom in zdihne slednjič:

„Zvesta do groba“.

Josephus.

(Dalje prih.)

Rujavi medved.

Mogočni ropar! Veliko so že pisarili o tebi učeni in neučeni ljudje; ali ti pa je vse po volji ali ne, kar posvetni in duhovni pisatelji mislijo o tebi, tega ne vemo. Povej nam tedaj sam, kakošen si, kako ropas in kako te ljudje preganjajo! —

— „Ker je Bog že prvega človeka v raji nam živalim za gospodarja postavil in nam ukazal, slušati ga in mu streči, mislim, da tudi mene ta ukaz božji mora, vam ljudem streči in na vaša vprašanja odgovarjati. Hočem vam tedaj razodeti vse lastnosti svoje, dobre in slabe. Teh, žal, nahajam na sebi več nego dobrih. Pa zato se ne sramujem vami sebe obtoževati, ker mislim si, da mi ničesa ne morete očitati; saj ste sami tudi bolj hudobni ko dobri, akoravno vas jo bil Bog le dobre vstvaril; mene pa je Bog vstvaril takega, kakoršen sem zdaj, tudi mi ni rekel: „to smeš jesti, tega pa ne“, kakor vam, ampak rekel mi je: „jej kar dobiš“!

Ne bom izkušal sê zvijačo vas preslepiti, ampak povem vam naravnost, da sem največji in za volkom tudi najhujši ropar v Evropi. — Život moj je 4—5 čevljev dolg in 3 čevlje visok, rep pa mi je dolg le 3 palce; žena moja je nekoliko manjša od mene, zato pa tudi toliko hujša, posebno kadar je v otročji postetji. Glava mi je kratka, visoka in na verhu plitva, spodnja čeljust manjša od gornje, v obeh pa mi je 40 zób. Očesi ste mi majhni, ušesi kratki in ostro okrogli. Života sem kratkega in zavaljenega, pa ne neukretnega, veže ga z glavo kratek in debel vrat. Noge mi je Bog dal sê stopali človeškim podobne, pa debele in krepke, prednji pa

ste mi le malo krajši od zadnjih. Stopala na nogah so mi kratka, a toliko daljši so mi nohti, kateri so mi na prednjih nogah bolj se potegnili kot na zadnjih. Dlaka mi je tanka, dolga, gosta in sicer dvojna: volna in ščetine (rese); barva pa mi je temnorujava, zdaj bolj rudečkasta, zdaj bolj černikasta. Po nekaterih delih života mi je dlaka krajša, po drugih zopet druge barve in sicer mi je po nogah in na gobcu prav kratka in na herbtu, na plečih, stegnih in nogah bolj černikasta, na straneh glave, na ušesih in po rebrih pa bolj rumenkasta.

Vi sicer navadno hočete vedeti o dveh medvedih, katera se ločita po velikosti, barvi in običajih tako, da bi bil po vaših mislih eden le sorodnik moj, ne pa brat. Večjega, bolj černikastega in pohlevnejšega, kateremu so le rastline in mravlje dobra piča, imenujete navadno medveda; manjšega, rudečkastega, kateri, kakor pravite, le o ropu živi in je tedaj po vaših mislih divji in silovit kervolok, pa imenujete konjskega medveda. Ali v teh mislih se motite, ker ta dva medveda sta brata, česar se lahko prepričate, ako le malo mene opazujete. Ali morda ne nahajate rudečkastega medveda večkrat manjšega in večjega? Kar pa se običajev tiče, ravna se hrana moja po starosti moji, po letnem času, obilosti in pomanjkanju tako, da zdaj o rastlinah, zdaj o ropu živim.

Nahajate me po vseh krajih starega sveta razen vročih južnih krajev: naselil sem se v Evropi od severja do Pirenejskih gorâ in laskih planin; v Aziji se razprostira roparski okraj moj po vsej Sibiriji proti jugu do Kavkaških gorâ in do Perzije, proti vzhodu pa do Kamčatke. Nekateri izmed vas terdijo, da so bratje moji tudi v Afriki na Atlanskih gorah, ali tega ne vem in tudi verjeti ne morem, ker jih še nisem nikoli obiskal, kajti vročina Afrikanska mi je prehuda; morda pa so ti medvedje le sorodniki moji, ne pa bratje. —

V Evropi živim najraje na vzhodu in severu, posebno na Ruskem, Švedskem in Norveškem, bolj redko nahajate me tudi na Poljskem, Ogerskem in v severni Turčiji. Pirenejske gore živijo malo bratov mojih, in tudi na pijemonteskkih, švicarskih in tiroljskih planinah ropajo oni le malokrat. Na južnem Bavarskem, na Solnograškem in Avstrijskem se le zdaj pa zdaj še damo videti, pa nikoli ne po več skupaj. Da je Nemska nekedar veliko sorodnikov mojih živila, posnemate lahko iz tega, da so jih bili samo na Saksonschem od leta 1611. do leta 1653. 203 usmrtili; ali od leta 1686., ko je zadnjega v Tiringu smert bila doletela, ni nobenega več videti v teh

krajih. Sicer nas je bilo po vseh krajih srednje Evrope nekedaj veliko več, kot nas zdaj vidite. Angleške se že dolgo nekako ogiblujemo in tako tudi Apeninskih gorâ, kjer smo pa v času vélikega carstva rimskega mogočno gospodarili in ropali.

V gorkih krajih se naselim najrajši na visokih gorah, v merzlih pa mi je ravan bolj prijetna v stanovanje. Živim najrajši, bodi si v gorah ali na ravnem, v gostih in velikih gozdih ali v pustem pečevju, v soteskah, berlogih, pri grobljah in majhnih močvirjih. Izkopljem si jamo, ako je že ne najdem, in naredim v nji ležišče, katero z mahom in listjem lepo posteljem, ali pa se ustanovim v kakem votlem drevesu; o poletnem času pa ležim tudi rad v senci pod drevjem. Za družčino ne maram, živim najrajši sam v svojem berlogu in le kader čutim ljubezen do žene, uselim se blizu nje in stanujem tukaj kake 4—6 tednov. Ljubezen do žene me pa ima tako v oblasti, da se mi še jesti ne poljubi, ali ko ta čas mine, zapustim jo zopet in sem nekaj časa potem tako požrešen, da si komaj dosti hrane nategniti morem. Navadno tičim le v gozdu in grem nerad iz njega; zapustim ga le, kadar grem na rop, kar se tudi zgodi večkrat po noči, akoravno prav za prav ponočen ropar nikakor nisem: tega me pa nekateri izmed vas po krivem dolže.

Hrana so mi rastline in živali, pa sploh ugajajo mi rastline bolj kot živali, in v mladosti živim skoraj le o rastlinah. Spomladi pojedam mlado travico, zelišča, setev, drevesne mladike in mravlje, katere so mi jako okusna piča; s tako požrešnostjo jih zobljem, da še mravljišče z njimi vred požiram. Poletje daje mi druge hrane: sočne korenine, divje sadje (drobnice), jagode, grozdje in kostanj. Najbolj pa mi diši med, po katerem tako hrepenim, da se dam rad čebelam opikati, da ga le dobiti morem. Zatorej pa me tudi posebno slovenski čebelarji radi na panj naslikajo s podobo enako svetemu Galu v slovenski pratiki.

Kader mi primanjkuje rastlinske hrane, napadam tudi živali in sem vsled velike moči svoje prav škodljiv in nevaren ropar. Večje živali napadam le, kadar me lakota priganja, in te živali so večidel le domača živina, katera se prederzne v roparski okraj moj stopiti in se pasti po hribih in planinah, katere imam jaz v oblasti. To se ve, da napravljam tako pri čedah veliko škodo, pa kaj hočem, saj mi je Bog rekel: „lej kar dobiš“!

Po visokih hribih priplazim se mnogokrat v mraku ali po noči celó do kozjih in ovčjih hlevov, popadem nedolžno živalco, katero mi je pred mogoče, in jo odnesem. Druge koze in ovce pa meke-

tajo in robanijo, da ljudje slišijo, gledat pridejo in me odpodé. Dostikrat mi tudi kako gorko na pleča pritisnejo, tako da ne prinesem vselej tatvine in zdrave kože v berlog.

Večkrat napadem tudi cele čede govedine in jih podim tako dolgo sem ter tja, dokler ne uplenim kakega živinčeta, katerega popadem in naglo odnesem, ali pa v prepad telebim, da se pobije in tako meni v hrano ostane. Tudi se rad klatim v megli okolo čede in skočim pred ko me druge zapazijo, kaki kravi na herbet in jo za vrat davim tako dolgo, da pade obnemogla na tla. Vlečem jo potlej celo ali pa si odtergam kos in izbežim z njim, ko me druge krave zapazijo in mukati jamejo.

Kadar sem lačen, ne bojim se še celó vpričo človeka živali napadati; zgodi se celó, da skozi streho v hlev pridem, kako kravo ali kar že živega dobim, popadem in po ravno tistem potu zopet bežim. Najbolj okusna jed mi je vime kravje in ledice, zato je pa tudi najpred požrem. Ako pa uplenjene živali cele na enkrat pojesti ne morem, zakopljem jo, da si pripravim drugo večerjo.

Ribe so mi tudi prav okusna hrana; lovim jih sam, in sicer se nas vstopi celo kerdelo v reko in mečemo ribe na suho, da jih potem uživamo; pojedamo pa le glave ribje; vse drugo pa pustimo, se ve, da le takrat, kadar imamo dosti plena; kadar nas pa lakota tare, je dobro vse. Večkrat potegnem tudi ribam nastavljene mreže iz vode, izpraznim jih in vjete ribe pojem.

Merhovina mi ne diši, le kadar me najhujša lakota priganja, otešam se tudi z njo, pa le toliko, da od glada ne poginem.

(Dalje in konec prih.) Sestavil Fr. Ferlan.

Na Slemen u.

Dri studenci pod Jesenovcem stoji mala lesena hiša s klanimi deskami krita. Nizke, zelo okajene vrata peljejo v vežo brez poda. Okrog hišice je vse v kolobar, vse je razmetano, tam leži sekira blizu tnal v drevarnici, v tnalu je vsajena klanica, kij je tam pri razderti kradici polen bukovega lesa; mizarški stol, na katerem se les obrezuje, je preobernen, da gledajo tri noge kvisku, četverto je izgubil; vse narobe. Na paži malega hlevca je pribita ponočna tica, velika sova. Glave že nima, perotnice so raztergane. Pred hlevom je predurje bilo kedaj s kamenjem položeno,

a zdaj se komaj še pozna, da je bil kedaj tlak tu. Pute so si napravile jame v perst, kamor se hodijo kopat.

Ako hočeš iz veže pod streho, komaj zlezeš po črnih stopnicah, katerim skoraj vsake druge deske manjka, kolikor jih pa še imajo, jih je le po polovici, cela ni nobena več. Duri v hišo, sobo, kjer družina prebiva, so razklane in precej velika luknjica je v srednji deski, kjer jo je enkrat nekdo igraje se z nožem izrezal.

V sobi stoji tam med dvema oknoma velika lesena miza, tudi vsa obrezana, en vogal je odbit, noge so bile kedaj z deskami zvezane, a poslednje so dandanes že polomljene, le ene je še nekoliko v nogo zabite. Pod mizo so v deske jamice vrezane, gotovo, da se mački kako jedilo dá v nje, ali kokošim kako zernje. Hiša je temna, stene, ki so obmetane, bile so gotovo še tačas zadnjikrat pobeljene, ko je še ranjki Jože, oče sedanjega posestnika, tukaj gospodaril. Na polici blizu peči leži konec kopita stare puške, ki je bila še na kresalo; na steni pa visi puška novejšega dela in rog za smodnik. Jerhaste hlače leže nad pečjo na deskah, kamor se gre pozimski čas spat, ko je zunaj hud mraz. Okna imajo nekatera pobito steklo, pa so zato s papirom zaprežena.

Ognjišče v kuhinji je tako razderto, da se komaj še toliko prostora dobi, da se more lonec brez skerbi postaviti. To pač ne dé; če noče posoda stati, se pa malo podloži s kako tersko. Na desni strani ognjišča pri zidu na slabih nogah stoji dolga smerekova klop, ki se vzdigne na drugem konci, ako na prvega sedeš, prežgana je na več krajih, gotovo je moral dostikrat kak žarek tu ugasniti, ko si je kak kadilec tobak zažgal z njim. Če kedó hoče vedeti, kako se tu pravi, povemo mu, da je tukaj pri Poderuhu.

Sedanjemu gospodarju je Martin ime, prejšnjemu je bilo Jože. Družine ni več kot tri osebe pri vsem Poderuhu: Martin, njegova žena Jera in obeh sin Blaže. Ta je še mlad in ne zna družega kakor tičem nastavljati, pa krompir peči, kedar ga je kaj, in doma materi nagajati. Vedno je umazan in raztergan, brez vse družbe hodi po hosti, ker Poderuhova hiša stoji prav na samem, precej daleč od vasi. Le kedar je živina na pašnikih, ima Blaže, ki ima kacih trinajst let, dosti družbe. Pastirjem pomaga živino zavračati, stave delati tičem in kozo biti. Blaže je prav siromak, raztergan, skoraj vse leto mora bos hoditi, ker nima obuvala; pozimski čas hodi v kakih velikih očetovih škornjeh, ali v materinih opankah, ali pa tudi le v lesenih coklah. Deček je večidel lačen, zato mu vse dobro tekne, naj bode surovo ali kuhano. Pri Poderuhu imajo malokedaj

kaj kruha, družega jim pa tudi vsega manjka. Blažetova mati ni v tem kraju rojena, služila je v bližnji vasi nekoliko let za dekle in Martin se je seznanil z njo, pa jo je vzela za ženo, da bi ga kedó na stare dni malo opravil, kakor je sam dejal.

Jera ga je rada vzela, čeravno so ji nekateri ljudje hoteli braniti, ker se je Martinu očitalo, da ga rad potegne, da ni nikdar doma in več podobnih reči.

„Bom vsaj svoj dom imela“, dejala je, „res pa tudi ni vse, kar ljudje govoré, da bi bil Martin tak, le ženiti se mora človek, če hoče, da ga ljudje opravljajo“.

Ni ji bilo težko voliti med zakonom in samskim stanom, posebno ker se ji je Martin hčrhak fant zdel. Star še ni bil, kacih stiri in trideset let ali kaj malega več, velik je bil in terden, da malo tacih, še ko je bil oženjen, nosil je vedno pera za klobukom. Ko se je ženil, Jera pač tudi ni bila več mlada, že blizu tridesetih je lezla. Lepa res ni bila, pa je bila dobra za delo, dejali so ljudje. Delala je kakor črna živina. In ravno take je Martin potreboval, ker on se ni nikoli preveč gnal, „končam se še vedno lahko“, dejal je vselej, ko bi mu bilo treba kaj bolj kot navadno svoje moči napeti. Po leti je Martin senco najbolj ljubil, po zimi pa gorko peč, kedar je bil doma. Jera je morala za vse skerbeti, za živež, za obleko, za dreva, za vse, če ne, je bil pa Martin hud. Posebno se ga je bala, kedar je prišel pijan domóv, to je bilo pa skoraj vselej, kedar je prišel. Samo ko je z lova prinesel kako divjačino, bil je dobre volje. Prodajal ni nobene reči kar je ustrelil, razen kožo, ker se ni upal; meso se je doma pokuhalo — če ga ni mogel izpečati. Ko je imel denar, ni ga terpelo doma. Pa tudi brez denarja mu je bilo dolg čas na Slemenu. Delo je skoraj vsako znal, za katero je prijel, todà prijel ni za nobeno rad, le kedar ga je sila prignala. Hodil je sicer le rad na lov, se ve skrivaj, in pa godel je na harmoniko po gostilnah. Povsod so ga poznali „dolžega Martina“, kakor so mu navadno rekli. Sè sodnijo je imel večkrat opraviti, ali bile so same reči, ki mu niso nič prinesle, včasih je bil lov, drugikrat zopet kak boj, v katerega se je ponevedoma zapletel, pa še več tacih sitnosti mu je napravljala pusta gosposka. S temi ljudmi Martin ni rad občeval, kar in kakor je govoril z njimi, vse so mu overgli, nobena reč jim ni bila prav. Ako je Martin kakemu človeku kaj dolžan ostal, ni se brigal za to, rekel je: „vsak se mora za svoje sam potezovati, če kedó pozabi, naj sam sebi pripíše“. Rekel je sam o sebi, da je on najjimenitnejša oseba v ve-

seli družbi, ker brez njega bi se se plesati ne moglo. To posebno lastnost je imel, da njemu ni bil nikedó dolžan, ker si pri njem nikedó ni mogel ničesa izposoditi. Kedar je imel kak groš, dal ga je precej za pijačo, dober je bil, tudi drugi. Kedor je piti hotel pri njem, bil mu je ljub. Denar mu ni bil Bog vé kaj, rekel je, da človek s to rečjo nima družega kot skerb, da bi kaj ne izgubil.

Duhovniki so mu bili neprijetni ljudje, čeravno ni imel navade zabavljati jim, ni jih vendar maral. Kedar bi bil imel kacega dnhovna srečati, zavil je rajši malo stran, posebno ako je imel harmoniko ali meh pod pazuho. Če je ravno kaj govoril o njih, dejal je, da vsak po svoje, oni imajo svoja opravila, on pa svoja. Oni delajo v cerkvi, on pa v gostilni, kedar so duhovnik na priznici, so ljudje slabe volje, ki jih poslušajo, kedar je pa on za mizo, je vse veselo, kar je okrog njega. Oni imajo ob nedeljah največ opravka, on pa tudi, duhoven po dnevi, on po noči, oni njega ne marajo, on pa njih ne, torej je najbolje, da se okraj dene, ko bi se imela srečati. Tako je modroval včasih, ako je prišel ravno na duhovski stan v govorjenji.

„Vsak sam zase, Bog pa za vse“! dejal je Martin pa je zapéla harmonika, jesenski večer, ko so terice prišle k večerji iz sušilnice na Jezercih pri Ogrepu. Lepo število je bilo čednih deklet in berhkkih fantov, ki niso bili brez denarja. To je bila družba za Martina, čeravno je bil on skoraj najstareji med vsemi, kar jih je bilo v hiši.

(Dalje prih.)

Samostal.

Listnica uredništva. G. dr. J. T. v Kr. Z veseljem prejeli, hvalo! Upamo, da pride skoraj na versto. — G. A. K. v J. Prosimo, še malo poterpíte; zdaj ne moremo nič gotovega obljubiti. — G. J. K. in dr. Gosp. Poljanec nam je za terdno obljubil, tudi „Jeremija“ upamo, da se že skoraj zopet oglasi. Mi se ga tako veselimo kakor vi. To je vendar humor, ki ne diši po česnu. Upamo, da niste vi edini med duhovščino, ki tako sodi. — G. Y. v Y. „Lepoznansko ukoviti spisi“ so nam dobro došli; samo oblika jim bodi kolikor moči mikalna. Le pošljite!

Listnica odpravnštva. G. Jos. K. v Lj. Zahtevane štev. poslali; nič! — G. Fr. R. v Lj. O tisti stvari je bilo res govorjenje, ali gotovega se ni še nič sklenilo; mogoče! Ako bode potreba, sprejmemo radi prijazno ponudbo. —

Ker nam je 1. štev. pošla, prosimo vse gospode, kateri se na „Zvon“ po sedaj naročé, naj malo poterpé; številka se skoraj v drugič ponatisne in dopošlje.

„Zvon“ izhaja 1. in 15. dan meseca; naročnina 4 gold. za vse leto, 2 gold. za pol leta. Napis: Redaction des „Zvon“, Wien, VIII., Lange Gasse 44.